

JÄ KOJTSVIJJÜN JATS KOJTSMĚKIN JUU' VE'E JAYU OY TYUKJÖÖJTYKAP.

TRANSLATION OF THE UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS TO MIXE
IN THE ALTERNATIVE TO TOTONTEPEC, MIXE, OAXACA, MEXICO.

Article 1

Tum akijpxa xa ve'e jayu kye'ex, ve'em ax jö'n tyukidaakjüva tijaty mäkin; ve'empa axjö'n jä jyööjtykin di yaknaxy, jats oy myujatyöö'tejk di meät nayjavajüt.

Article 2

Tum apaatjüp yë ve'e jayu ixyë'ë yë pava'nün, va'an di pëna di tiya, jya të'ëxtējka, jya yaa'tyējka, jya tikütsam jä jyaantsy ja'vün, pën vintso jä vyinma'yün uk pu jyööjtykün di yakyo'oy, di yaknaxy.

Ka'a ve'e tii y'itüt viijnk ixün jya tikütsam jä yakkutöjkün jöma jööjtyka jöma tsyüuna, pënu viijnk jä yakkutöjkjüp uk pu viinm jä nyaajkutöjkküxjü.

Article 3

Yakjayäjpp pe'e jä mäkin, jats jayu jyööjtykat, oy tsöj, ka'a jayu yakjömtönüt yaktitönüt.

Article 4

Nipëna ve'e kyayak'akää'yat jats myutönüt tsaatsytö'nün meät, ka'a ve'e pyüma jatse'e jayu kyää'työnüt jats tsyaatsy tönüt.

Article 5

Nipëna ve'e kyayakvopüt, kyayaksiiküt, uk yakjömtönüt yaktitönüt.

Article 6

Ananyijöma ve'e jayu tyukida'akyjë, jats yakvintsë'ëgat kyutöjkin, myëkin jats vyinma'yin jöma tsyüuna.

Article 7

Jä pava'nün tökë'ëyji jä ve'e jayu di akäägat, tö'kë'ëyji jä ve'e jayu di nikojtsva'atsüt. Pün pün tse'e töömp, nüüjmip ka oyap, yü pava'nën tse'e xputëjkimdap.

Article 8

Ananyijöma tse'e tyukida'aky jä putëjkin, jä yakkutöjkün juu' ve'e putëkap jats ka'a pën di vinaxy, jats jä mäkin xö'n jä pava'nün di yakkutuk.

Article 9

Ka'a ve'e pyüma jats jayu yaktsömüt uk pu yakmatsüt ovintsova, ni ka'ava jats jayu yakvojppitsümüt nyaax, kyajpün jëët.

Article 10

Tum tukidaakpjüp tse'e jayu ananyijöma jats yak'amotünaxüt may jayu vyinkujk, jats

jä tokinpayo'yva pën oy töömp, van'ittse'e yak'ixüt yakpayo'oyüt pën jyayejpp pe'e ja tokin juu' ve'e yaktuknixë'ë'ip.

Article 11

Ka'a tse'e di akääga jats jayu tokinjëetp tyun tankojüt pën ka'ana ve'e oy yak'ix, yakpayo'oy jä tyokin, ve'em ax jö'n jä pava'nün pyüma.

Nipëna tse'e kyayaktokinpëmüt ku ve'e ti di tun, di kêts, pën ka'a ve'e jä kutöjkin jats jä pava'nün ve'em vya'any. Ka'a tse'e di akääga jats niyöjk tyun yaktukkuväjtpat jä tyokin, vanxüpe'e di kuvätüt ax jö'n jä pava'nün yo'oy.

Article 12

Nipüna tse'e kyayaktutëjkijyat ovintsova jyööjtykin, jyëëjnü tyëjk , jatsü y'it juu' kyë'mip , mëët kêts ayook juu' yakvintsë'kintokijyap, pën ve'emtse'e jyatsy, tukidaakjüp tse'e jats jä pava'nün kyuva'anjüt kyukotsjüt.

Article 13

Tukidaakpe'e jats jayu yo'oyët nyaxüt pün jömajaty jayu di tsük, uk pu pün jöma jayu jyööjtykava'any, pün jöma jayu naax, kajpën nyatyukmutsükjë.

Yakjajtype'e yë pava'anün jats jayu nyëjxüt viinjktsoj, jekum uk pën jöma tëmü naat jats di avimpijtinüvat nyaaxü kyajpün.

Article 14

Pën pën tse'e yakpavojpp o'yip tse'e di anëjxat viijnk it jatse'e jëm tsyëënat jyööjtykat. (Jekum).

Ixyü'ü yë kutöjkën ka'a tse'e yaktuktää'nüt, jats jayu nyin va'anüt, jats ka'a yü ve ve'e y'oya ax jö'n Naciones Unidas di pava'any.

Article 15

Tö'kkë'ëyji tse'e jayu di vinmatsyjü jatse'e tsyëënat jyööjtykat jöma tyukida'akyü.

Ka'a xa ve'e di vinmatsyjë jats jayu yakpüjkjat jä it, naxviijn jöma jyööjtykën di yaknaxy,ni ka'a tse'e yak'akää'yat jats tyanüt pën nëjxüvaanüp viijnktsoj.

Article 16

Jä jayuda juu' jyööjnt të di ajä'yidinü jats yaa'vyëjktinüt, tyë'ëxpëjktinüt, ka'a tse'e yakviijnk ixüt pën jöma tsyoo'nda, jats jä jyaantsyja'vinkëjx, jatse'e nyamyëëttsëënajadat, y'önëk di jayäptat jats oy jyööjtykadat ku nyamyëëttsëënajadat, nay ve'empa pën vi'ntso di payo'oyda nyamyasookjidinüt.

Van'it tse'e nyavyëkjüdat pën ve'emme'e jä tsyojkünda jä navyëjkjüvada.

Jä jayu yaa'tyëjk , të'ëxtëjk , müjjit muutskit, jä'äkëjx tse'e jyäja kajpün, vyinmajtsjup tse'e pyutëkajüt, kyuva'anjüt kyukotsjüt jä yakkutöjkpa pyava'nün.

Article 17

Tö'kë'ëyji jayu di vinmatsyjü jats pëëmdük dë jayäpüt, ve'em ax jö'n nëtö'jaty, uk pu tö'kmuk.

Ka'a dē vinmatsyjū jats jayu ovintsova yakpējkjat y'it.

Article 18

Tō'kē'ēyji jayu di vinmatsyjū jats viinm di payo'oyüt pēn tii työnüvaampy uk pēn vitso jä jyaantsyja'vün, o'yip di yaktikütsüt jä jyaantsyja'vün jats di yakyo'oyüt naaydum uk pu jayu mēet, o'yip di yakjay'ixjüt, dyakjanyijavajüt jä y'ixpējkün jats kyutyö'nün mēet.

Article 19

Tum tukidaakjup pe'e tō'k uk pu jadō'k jats di kojtsnaxüt vintso juu' dē payo'oy ax ka'a tse'e tē akääga yaktuk'ixüt yaktukmotuvat pēn vintso juu' tē dē kojtsnaxy o'yip dē yakjanyijavajüt pēn jōma jatsy dē tsēk, pēn vintso dē tsēk.

Article 20

Yakjajtsype'e jä pava'nün jats jayu nyamyökjüt jats jayu nyatyukotsjüt nyatyukmaaydükjüt pēnū tii oy yakxon. Vyinmajtsjudüp tse'e jayuda jats nyay'amökajadat jats dē kojtsmōktat juu' oy juu' tsōj jats ka'a myutoküntun.

Nipēnats kyayak'akää'yat jats dē tönüt, uk dē tuktēkat pēn tii kyatsējkip.

Article 21

Tukidaakjüpü jayu jats kyajpün dē mutönüt viinm, uk kutöōmpa mēet juu' dyakvinkēn.

Vyinmajtsjuvap tse'e ananyijōma jayu jats ja myujayuda di mutönüt jōma kyunaaxa.

Vä'ä xa ve'e kyutōjkün töōmp ja kajpün pyava'any jats kutöōnk di patōndat, ax kajpün tse'e vye'na pyava'any uk pu di pēēmp pēn vin'itte'e tyukida'akjü jats kutöōnk tyukida'akyjü pēn vintso ve'e di yakyo'oydat uk pu di yakjapyanējkxjüdat vintso ve'e oy tsōj yo'oyüt, jats ka'a jayu koojji nyavyin'ēē'njüt.

Article 22

Tō'kkē'ēyji ve'e jayu di vinmatsyjū, jats jayu oy tsōj tsyēēnat, jats jayu yakmo'ojüt jä putējkin juu' tēmji uk jekum tsoo'mp meen kējx, uk jyatikējxa, jä'ä tsyē ve'e, jats di tuk'oyat di tukjōōjtsykat pēn pēn yē di majtsp.

Article 23

Vyinmajtsjupe'e jats tō'kē'ēyji jayu työnüt jats di vinkonüt pēn tii töōnk työnüvaampy, oyü tsōj, jats ka'a työōnk yaktukmaso'oküt , pēn y'akää'yajüt jats dyaktikütsüt ja jyayvün yē putējkinkējx

Jyapēna, tse'e pēn pēne'e töōmp tukidaakjüp tse'e jats yakmujöyüt akijpxa mēet myu'atöōnk jats ka'a yakviijn'ixüt

Jyapēna pēn pēn mutöōmp, ax tukidaakjüp tse'e jats yakmujöyüt pēn vinxüp di akääga jats nyipaadüxjüp ku dyaktönüt mēet tsyaanü kyoo, jats pēn tii o'yip jyaa'k yaktukputēkat.

Vä'ä ve'e tyukida'aky jats jayu ja nytenyiva di pēmüt ax juu' ve'e nikojtsva'atsjudap ku ovintsova yaktönüt työōnkjēx.

Article 24

Tukidaakjupe'e jayu jats pyoo'kxün xëe yakmo'ojüt axjö'n tyukida'akyjü, ve'em ax jö'n yakmujöyüt, namvaat pyëe'kx.

Article 25

Vä'ä ve'e jayu tukidaakjup jats oy tsöj tsyëënat, ve'em mëet tsyaanü kyoo, jats kyaaky nyëë, vyit xyox jats tyëjk jöma jyööjtykat, tsyoojy di paa'tüt vin'it tyukida'akyjü, tukidaakjüp jats yakputëkat pënu ka'a tii työönk, pënu pëjkjüp, pënu yakku'oo'kp, pënu mëj'önükinüp uk pënu tii ayo'vün yaknajxyp, uk jyatikëjxa.

Tukidaakjup jä të'ëxtëjk juu' maaxmëet jats yakputëkat, nayve'empa naaydüm 'önükta juu' jam tyee' tyaak, uk pu juu' tyee' ka'ijtp nay tukidaajidip tse'e jats putëjkin yakmo'odat.

Article 26

Tukidaakjup jayu jats y'ixpëküt. Tukidaakjup tse'e jats pi'k önük ve'emji y'ixpëküt juu' jä ku y' ixpëjkün dü tsoo'ndük. Nay ve'em ixpëküpe'e jä pi'k'önük oyam tee' taak di ja ka tsoküt. Jats juu' mëj'ixpëjkün tö'kë'ëyji jayu di vinmatsyjü; ve'em ax jö'n jayu jä myëëdaakün.

Vä'ä ve'e tyukida'aky jats ja ixpëjkün työnüt vintso jayu oy tsöj di tukjööjtykat, jats jayu yakvintsë'ëgat, jats di nijavat vintso jyööjtykat; jats pyutëkat vintso nyavyinmotujadat, uk pu jayu nyayjavajüt, tö'k it uk viijnk it , ve'em ax jö'n jömajaty costumbre tyiküts, uk pu jaantsy ja'vün; jats yak'ixüt pën vintso yaktukjööjtykat Naciones Unidas pyava'nün.

Tukidaakjüp tse'e jä tee' taak jats di vinkontat pën tii ixpëjkin tyukmutsojktup tsyaan kyoo.

Article 27

Tukidaakjup xa ve'e jayu jats di vinkonüt jä yakxoojntkün pën juu' tsyëjqp di tuktëkat kyajpünkëjxm, o'yivap tse'e jats di tuktëjkivat pën tii vijjün käjjün ne'e jäjip uk o'yip jä kajpünküjx.

Tukidaakjup pe'e jayu jats yakvintsë'kijat pën ti ve'e yak'oyip yakpaadip, uk pu pën ti ve'e y'ixpü pyaatyp mëet jä vyijjün kyäjjün.

Article 28

Vä'ä ve'e tukidaakjup jats yë këts yë ayöök juu' yam töömp kojtsjup jats yë yo'oyüt jyajöma itü naxviijn ax jö'n ixyam dü nipayo'oy, jats yakkutyönüt vintso dü vinmatsyjü

Article 29

Vä'ä ve'e dü vinmatsyjü jats yakmutönüpe'e kajpün, kux jämme'e jayu jyööjtykat nyaxviijnat vintso dü vinmatsyjü.

Ku tse'e tsyokjüt jats ja jayu oy jyööjtykat vä'ä tse'e ja jayu pava'nün yakkutöjküxjüp jats ve'em y'oyat jä jööjtykün mëet jä myujayü, jats ve'em oy jä jyööjtykün dü yaknaxtat.

Ka'a yë ve'e yë pava'nün ovintsova jayu dü yaktöönkpaa'tüt, ve'emji ve'e työnüt vintso Naciones Unidas dü pava'any.

Article 30

Ka'a ve'e tyukida'akjü jats ixyë'ë yë pava'nün ovintsova jä yakkutöjkpa dü yaktönüt uk jyapëna dyaktönüt pën vintso dü ka vinmatsyjü, ax jö'n myujayu di nin tukmutokintönüt.